

Meer melk uit mais

Rassen selecteren op zetmeel én celwandverteerbaarheid

In een reeks van artikelen berichtte Veeveelt het afgelopen jaar over nieuwe inzichten uit onderzoek naar het optimale oogsttijdstip van verschillende rastyphen. Hoe kan de veehouder bij de rassenkeuze voor 2007 rekening houden met deze nieuwe inzichten?

Jos Groten

Herman van Schooten

Dit jaar telt de Aanbevelende Rassenlijst van het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) vijf nieuwe maisrassen: Castro, Starchy, Formula, Abriko en NKMagitop. Uit het oogsttijdenonderzoek van PPO en de Animal Science Group (ASG) blijkt dat het inkuilproces geen invloed heeft op de rasvolgorde. Daarmee is de rassenlijst goed bruikbaar voor de selectie van rassen, ondanks het feit dat de kwaliteit bepaald is aan verse mais.

Optimaal oogsttijdstip

De weersomstandigheden bepalen of het optimale oogsttijdstip van 36 procent droge stof bereikt wordt. Vanzelfsprekend is die kans groter voor zeer vroege rassen. Dankzij een snellere ontwikkeling zijn de groeiomstandigheden tijdens de korrelvulling gunstiger dan bij een later ras. Daardoor vormt de plant meer (bestendig) zetmeel. Daarnaast is de kans op perssaverliezen kleiner en zullen inkuilverliezen geringer zijn.

Hoe vroeg een ras moet zijn is vooral afhankelijk van de draagkracht en de ligging van het perceel. Vanwege het kortere groeiseizoen moeten telers in Noord-Nederland kiezen voor een zeer vroeg ras.

Celwandverteerbaarheid

Voor een hoge melkproductie is (bestendig) zetmeel belangrijk. Daarnaast speelt de celwandverteerbaarheid een rol van betekenis. Alles wat de koe uit de plant haalt, is meegenomen. Een betere celwandverteerbaarheid levert extra energie op pensniveau. Dit is in (bestendig) zetmeelrijke rantsoenen extra belangrijk, omdat een groot deel van zetmeel juist op darmniveau beschikbaar komt. Een hoog zetmeelgehalte én de beste celwandverteerbaarheid leiden tot de hoogste voederwaarde (VEM/kg ds).

Om zetmeelgehalte en celwandverteerbaarheid correct af te lezen uit de rassenlijst is het belangrijk een inschatting te maken van het drogestofgehalte dat haalbaar is op een perceel. Dit gehalte bepaalt in welke kolom het haalbare zetmeelgehalte staat (zie tabel 1). Op het moment dat met een zeer vroeg ras 36 procent bereikt kan worden, blijft een middenvroeg ras steken op 28 tot 32 procent. Wie de zetmeelgehalten van een zeer vroeg en een middenvroeg ras met elkaar vergelijkt moet daar rekening mee houden.

Bij de rassenkeuze op celwandverteerbaarheid ligt het anders. De celwandverteerbaarheid wordt in één cijfer weergegeven, maar neemt tijdens de afrijping licht af. Als een zeer vroeg ras in tabel 1 eenzelfde waarde heeft als een middenvroegras, betekent dit dat de celwandverteerbaarheid van het zeer vroege ras beter is. Middenvroegere rassen zijn in feite iets overgewaardeerd ten opzichte van vroegere rassen. Daarom is vergelijken op celwandverteerbaarheid het zuiverst onder rassen van dezelfde vroegheid.

Harmonische afrijping

De rassen op de Aanbevelende Rassenlijst zijn geselecteerd op een harmonische afrijping van korrel en plant. Dit heeft de voorkeur boven staygreenrassen vanwege een kleinere kans op perssaverliezen. Bovendien zijn middenvroegere staygreenrassen extra laat in jaren dat de mais laat afrijpt. De oogstelasticiteit van staygreenrassen is niet beter. Voor een goede oogstelasticiteit is vooral de stengelrotresistentie van belang. Bij stengelrot sterft de plant versneld af en neemt het drogestofgehalte versneld toe, met grotere kans op broei. Tevens stopt de plant met het produceren van zetmeel.

Ook een builenbrandaantasting kost zetmeel omdat de builenbrandschimmel het zetmeel opvreet. Builenbrandresistente rassen verkleinen dit risico.

Ing. J. Groten, onderzoeker PPO

Ing. H. van Schooten, onderzoeker ASG

rassenlijstrubriek ²⁾	rasnaam/-code	stevigheid ³⁾	stengelrot-resistente	builenbrand-resistente	beginontwikkeling	plantlengte	vroegheid bloei ⁴⁾	drogestofgehalte	VEM/kg droge stof ⁵⁾	drogestof-opbrengst	VEM-opbrengst	celwand-verteerbaarheid ⁶⁾	zetmeelgehalte ⁷⁾ in g/kg ds bij een drogestofgehalte van:			vertegenwoordiger
													28%	32%	36%	
zeer vroege rassen																
A	Adenzo	8	7	9	7	92	8,5	102	102	98	100	99	98	107	115	Innoseeds
A	NKBull	7,5	7	8	8	91	8	104	100	99	99	92	97	105	113	Syngenta Seeds
A	Blixsem	8	6	8	8,5	99	7,5	109	100	96	96	98	83	94	105	RAGT Benelux
A	Alacarte	6,5	6,5	8,5	7	98	7,5	105	97	102	99	91	92	102	111	KWS
A	Polaire	7,5	7	6,5	7,5	97	7,5	108	99	97	96	99	88	96	105	Limagrain Advanta
B	Pilot	6,5	7,5	8	8	95	8,5	106	100	95	95	97	95	103	111	Innoseeds
B	Rosalie	8	8	9	8	96	8,5	102	101	96	96	99	99	109	119	Limagrain Advanta
B	Rhapsody	7,5	8,5	9	7,5	95	8,5	108	101	92	93	97	95	107	120	Limagrain Advanta
B	PR39W67	5,5	6,5	7,5	9	103	7,5	104	98	98	96	94	95	102	109	Pioneer
vroege rassen																
A	Graphic	8,5	8,5	7,5	7	98	7	97	101	104	106	105	87	96	105	Limagrain Advanta
A	Expert	7,5	6,5	8,5	8	105	7,5	102	98	104	103	99	102	106	111	Limagrain Advanta
A	Brigitte	7	8,5	7	8	104	7	96	100	104	105	102	87	97	108	Limagrain Advanta
A	Aurelia	8	7,5	8	8,5	106	7,5	102	98	104	102	99	96	103	110	Limagrain Advanta
A	LG3197 Limax	8,5	8	7	5,5	99	6,5	98	100	101	101	105	85	96	107	Limagrain Advanta
A	Goldibis	8,5	6	8	7	97	7,5	102	100	99	99	103	85	95	105	Syngenta Seeds
A	Cantona	8,5	8	8,5	7,5	101	7,5	96	101	100	101	103	88	100	112	Limagrain Advanta
A	Cayenne	8	6,5	8	7,5	100	7,5	99	100	99	100	101	85	93	102	Syngenta Seeds
A	Tango	7,5	8	8,5	8	100	8	100	101	98	99	103	95	105	115	Innoseeds
N	Castro	7,5	8	8,5	7,5	100	7,5	101	100	104	104	100	87	100	113	Innoseeds
N	Starchy	8,5	7,5	8,5	6	104	6,5	100	100	102	102	96	90	105	119	Syngenta Seeds
N	Abriko	8,5	7,5	9	8	104	7	96	101	103	104	103	91	105	118	Limagrain Advanta
N	Formula	9	8,5	9	6	95	7,5	100	104	96	99	103	86	101	116	Limagrain Advanta
B	Goldissa	7,5	6	8,5	7,5	103	7,5	99	100	99	99	103	85	96	107	Syngenta Seeds
B	Dixmo	8,5	8,5	8,5	7,5	102	7,5	97	99	100	100	99	84	95	106	RAGT Benelux
B	Nescio	8	6,5	8,5	7	91	8,5	100	101	94	95	100	100	109	118	Innoseeds
B	Goldella	7,5	6	8	7	103	7,5	97	99	97	96	100	86	97	108	Syngenta Seeds
middenvroegere rassen																
A	Sarabande	8,5	8,5	8	8,5	108	6,5	95	100	106	106	105	78	91	105	Limagrain Advanta
A	Columbus	8,5	8	6,5	7,5	105	7	95	101	102	103	103	87	99	111	Limagrain Advanta
A	NKCaliba	8	8	6,5	8	103	7	95	100	104	103	101	86	97	108	Syngenta Seeds
A	Batavia	8,5	7,5	8	7,5	103	7	95	100	101	101	102	86	97	108	Limagrain Advanta
A	LG32.37 Lentus	8,5	8	8,5	6,5	101	7	91	101	101	103	99	94	109	124	Limagrain Advanta
N	NKMagitop	8	8,5	7	8,5	106	7	93	99	110	109	100	76	92	109	Syngenta Seeds
B	Cabrio	7,5	8	6	8	99	7	95	100	101	101	102	88	101	113	Innoseeds
100 =						285		34,5	983	19,0	18,7	49		330		
respectievelijk						cm		% VEM/kg ds	ton/ha	kVEM/ha	%			g/kg ds		

¹⁾ Plantlengte, drogestofgehalte, verteerbaarheid, drogestofopbrengst en VEM-opbrengst zijn weergegeven in verhoudingsgetallen.

²⁾ Rubricering Rassenlijst 2007: A = Algemeen aanbevolen ras, B = Beperkt aanbevolen ras, N = Nieuw aanbevolen ras.

³⁾ De stevigheidscijfers zijn gebaseerd op een beperkte set van gegevens (2001 en 2005)

⁴⁾ De vroegheid van vrouwelijk bloei is vooral van belang in een ongunstig jaar. Bij twee rassen met gemiddeld hetzelfde drogestofgehalte heeft in zo'n jaar het laatst bloeiende ras vaak een relatief lager drogestofgehalte.

⁵⁾ De VEM/kg droge stof is berekend op basis van een in-vitro bepaalde verteerbaarheid; volgens de methode van Tilley en Terry.

⁶⁾ Het drogestofgehalte, de VEM per kg droge stof en de celwandverteerbaarheid zijn bepaald op proefvelden waar alle rassen op hetzelfde tijdstip zijn geoogst.

⁷⁾ Het zetmeelgehalte is voor alle rassen bepaald op hetzelfde oogsttijdstip. Daarna is over alle proefvelden per ras het zetmeelgehalte bij respectievelijk 28%, 32% en 36% droge stof berekend op basis van de regressie tussen drogestofgehalte en zetmeelgehalte. Het berekende zetmeelgehalte bij 32% droge stof is op 100 gesteld.

Bron: CSAR (Commissie Samenstelling Aanbevelende Rassenlijst) Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO)

Tabel 1 – Rassenlijst snijmais 2007. Gemiddelde resultaten over de jaren 2001 t/m 2006 ¹⁾